

СХВАЛЕНО
педагогічною радою
(протокол №1 від 29.08.2025 р.)

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом по Остерському ліцею №2
Остерської міської ради
№ 122 – ОД від 29.08.2025 року

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

**основного циклу початкової освіти(3-4 класи)
Остерського ліцею № 2 Остерської міської ради**

Період реалізації: 2025-2026 навчальний рік

Пояснювальна записка

Освітня програма основного циклу початкової освіти (3-4 класи) Остерського ліцею №2 Остерської міської ради (далі - **Освітня програма), розроблена на основі **Типової освітньої програми, розробленої для 3-4 класів під керівництвом Шияна Р. Б.**, затвердженої Наказом МОН України від 12.08.2022 року №743-22 «Про затвердження типових освітніх програм для закладів загальної середньої освіти» відповідно до частини третьої статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту» і ґрунтується:**

- на законах України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту»;
- на Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р);
- на Державному стандарті базової середньої освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898).

Освітня програма визначає:

- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою;
- загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти;
- перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей, окремих предметів, зокрема їх інтеграції, логічну послідовність їх вивчення;
- форми організації освітнього процесу;
- опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Метою початкової освіти ліцею є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей; розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта в Ліцеї №2 – це перший рівень повної загальної середньої освіти.

Ліцей здійснює освітній процес за денною формою навчання в одну зміну, тривалість навчального тижня – 5 днів.

Структура і тривалість навчального року, навчального тижня, навчального дня, визначаються педагогічною радою ліцею у межах часу, передбаченого цією Освітньою програмою та Санітарним регламентом.

Режим дня підпорядкований створенню оптимальних умов для здійснення успішної освітньої діяльності.

Формами здобуття освіти в ліцеї відповідно до ст.9 Закону України «Про освіту» є:

✓ **інституційна** (очна (денна))

Порядок здобуття повної загальної середньої освіти за інституційною формою. Права та обов'язки учасників освітнього процесу при організації навчання за інституційною формою визначаються законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та іншими нормативно-правовими актами у сфері загальної середньої освіти.

Організація здобуття освіти за інституційною формою здійснюється відповідно до Освітньої програми ліцею.

✓ **індивідуальна** (екстернат, сімейна (домашня форма), педагогічний патронаж).

Індивідуальна форма здобуття освіти (екстернатна, сімейна, педагогічний патронаж) може організовуватися в ліцеї відповідно до Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти.

Освітню програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;

- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст Освітньої програми ліцею має потенціал для формування в здобувачів таких ключових компетентностей, визначених Державним стандартом:

- вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;
- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;
- математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;
- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;
- інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;
- екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміння важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства;
- інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;
- навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;
- громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

- культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

- підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими людьми.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації Освітньої програми в ліцеї використовуються внутрішньопредметні і міжпредметні зв'язки, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

1. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за Освітньою програмою

Здобувачі освіти, які розпочинають навчання на другому циклі початкової освіти, повинні відповідно до мети та завдань першого циклу початкової освіти володіти всіма змістовими лініями Типової освітньої програми, розробленої для 3-4 класів під керівництвом Шияна Р. Б.

2. Загальний обсяг навчального навантаження на відповідному циклі повної загальної середньої освіти (в годинах), його розподіл між освітніми галузями за роками навчання подано в таблиці 1.

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	Кількість годин, 3 клас	Кількість годин, 4 клас
Інваріантний складник			
Мовно-літературна	На тиждень	10	10
	На рік	350	350
Математична	На тиждень	5	5
	На рік	175	175
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі)	На тиждень	3	3
	На рік	105	105
Технологічна	На тиждень	1	1
	На рік	35	35
Інформатична	На тиждень	1	1
	На рік	35	35
Мистецька	На тиждень	2	2
	На рік	70	70
Фізкультурна	На тиждень	3	3
	На рік	105	105
Усього	На тиждень	25	25
	На рік	875	875
Варіантний складник			
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять ¹	На тиждень	1	1
	На рік	35	35
Загальнорічна кількість навчальних годин	На тиждень	26	26
	На рік	910	910
Гранично допустиме тижневе / річне навчальне навантаження учня ²	На тиждень	23	23
	На рік	805	805

Таблиця 1

а. Варіативна складова навчальних планів 3-4 класів використовується для збільшення годин на вивчення окремих предметів інваріантного складника у відповідності до таблиці 2

Таблиця 2

3 клас	Українська мова математика	0,5 год. 0,5 год.
4 клас	Курс за вибором СЕЕН	1 год.

б. Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

3. Навчальний план з визначеним переліком предметів і інтегрованих курсів та закріпленням за цими предметами / інтегрованими курсами тижневим навчальним навантаженням.

Навчальний план для 3-4 класів початкової школи

Навчальний план Остерського ліцею на 2025-2026 навчальний рік			
Таблиця 1 до Типової освітньої програми, розробленою під керівництвом Р. Б. Шияна, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 21.03.2018 №268	Кількість годин на тиждень у класах		
Навчальні предмети	3	4	Разом
Навантаження класовода	20	19	39
Інші предмети	6	6	12
			51
Українська мова	5	5	10
Математика	4	4	8
Я досліджую світ*	7	7	14
Мистецтво**	2	1	3
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	1	1	2
	0,5 читання, 0,5 математика	Курс за вибором СЕЕН	2
			39
Мистецтво**: муз. мистецтво		1	1
Іноземна мова	3	3	6
(Інформатика)	1	1	2
Фізична культура ***	3	3	6
			15
Усього	23+3+1	23+3	53
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня	23	23	
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)	26	26	

4. Форми організації освітнього процесу та інструментарій оцінювання.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів

здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 3-4 класах підлягають формувальному та рівневому оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудовувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Критерії рівневого оцінювання результатів навчання учнів 3-4 класу УКРАЇНСЬКА МОВА

№	Об'єкти контролю	Рівнева оцінка об'єктивних результатів навчання учня/учениці	Характеристика рівня результатів навчання учня/учениці
1.	Діалог (усний) (5-6 реплік одного учасника/учасниці)	«початковий» (П)	Учень/учениця: • підтримує діалог, • відповідає на елементарні питання, • робить спроби формулювати запитання.
		«середній» (С)	Учень/учениця: • бере участь в діалозі, • добирає потрібні слова, окремі репліки, але робить довгі паузи, • не дотримується правил мовленнєвого етикету, • припускається окремих мовних помилок.
		«достатній» (Д)	Учень/учениця: • будує діалог, швидко добирає потрібні слова, чітко формує запитання, • виявляє толерантність до співрозмовника/співрозмовниці • припускається незначних мовних помилок.
		«високий» (В)	Учень/учениця: • доводить свої думки, висловлюючи переконливі аргументи, в тому числі й із власного життєвого досвіду, • демонструє вміння уважно вислухати співрозмовника/співрозмовницю,

			- виявляє стриманість і коректність у разі незгоди з думкою співрозмовника/співрозмовниці, - демонструє високу культуру спілкування,
2.	Переказ/твір (письмовий) Переказ :Обсяг 3 клас 50-70 слів Переказ :Обсяг 4 клас 70-90 слів Тексти розповідного характеру 3 клас Твір: 5-6 речень 4 клас Твір: 6-7 речень	«початковий» (П)	<i>Учень/учениця:</i> - будує висловлювання, що не становить завершеного тексту, - демонструє обмежений лексичний запас, - припускається мовних, (лексичних, граматичних) помилок - послідовність викладу не дотримана,
		«середній» (С)	<i>Учень/учениця:</i> - порушена послідовність викладу, відсутні зачин або кінцівка, - добір слів потребує вдосконалення, - трапляються мовні помилки.
		«достатній» (Д)	<i>Учень/учениця:</i> - розкриває зміст і головну думку тексту, - створює послідовний, логічно завершений текст, - вдало добирає виражальні засоби мови, - припускається поодиноких лексичних неточностей, мовних помилок
		«високий» (В)	<i>Учень/учениця:</i> - створює повноцінне зв'язне висловлювання, - повно висвітлює тему, - відзначається багатством словника, граматичною та стилістичною грамотністю, - вдало пов'язує предмет розмови з власним життєвим досвідом.
3.	Диктант <i>При оцінюванні диктантів брати до уваги культуру оформлення письмової роботи</i> 3 клас I 50-60 слів II 60-70 слів 4 клас I сем. – 70-80 слів II сем. – 80-90 сл.	Кількість помилок:	
		«початковий» (П)	11 і більше помилок
		«середній» (С)	4-10 помилок
		«достатній» (Д)	1-3 помилки
		«високий» (В)	1-2 негрубі помилки
4.	Списування 3 клас I 50-60 слів II 60-70 слів 4 клас I сем. – 70-80 слів II сем. – 80-90 слів	«початковий» (П)	- списаний текст нелегко прочитати (літери непропорційні, мають різний нахил, дзеркальне відображення, друковані замість рукописних) - Поєднання букв переважно відсутнє.
		«середній» (С)	- у формі букв зустрічаються ламані елементи, - поєднання букв занадто розтягнуті або стиснуті.
		«достатній» (Д)	- списаний текст легко читається, - літери пропорційні, з однаковим нахилом, правильним поєднанням,

			зустрічається певна кількість незначних відхилень від норми у формі букв та їх поєднанні.
		«високий» (В)	- Списаний текст легко читається, літери пропорційні, однаковий нахил, правильно поєднані, - Дотримується всіх гігієнічних правил письма.
	Вимоги до оцінювання грамотності:	- Орфографічні і пунктуаційні помилки вважаються рівноцінними - Помилка в одному і тому самому слові, яке повторюється в диктанті кілька разів вважається однією помилкою. - Помилки на одне правило, але в різних словах вважаються різними помилками. <u>Негрубі помилки:</u> - повторення тієї самої букви в слові, недописування букви в кінці слова - двічі підряд написана одне й те саме слово 2 негрубі=1 груба	
5.	Переказ прочитаного твору (усно) 3 клас 250-310 слів 4 клас 330-390 слів	«початковий» (П)	<i>Учень/учениця:</i> - переказує фактичний зміст твору з опорою на поданий план, - пропускає фрагменти важливі для цілісного розуміння тексту, - непослідовно викладає фактичний змісту, - припускається численних мовних і мовленнєвих помилок.
		«середній» (С)	<i>Учень/учениця:</i> - порушує послідовність викладу, - недостатньо повно відтворює зміст твору, - не завжди розрізняє основну і другорядну інформацію
		«достатній» (Д)	<i>Учень/учениця:</i> - відтворює зміст твору зв'язно, послідовно з елементами аргументації поведінки, вчинків персонажів, - вдало використовує у мовленні авторські засоби художньої виразності, - припускається поодиноких мовленнєвих помилок.
		«високий» (В)	<i>Учень/учениця:</i> - самостійно будує розповідь, виділяючи головне та узагальнюючи зміст прочитаного, - Використовує під час переказу засоби художньої виразності.
6	Читання напам'ять віршованих текстів 1 сем – 3 2 сем – 3 Читання напам'ять прозових текстів	«початковий» (П)	<i>Учень/учениця:</i> - відтворює менше половини тексту, в окремих випадках порушує послідовність викладу, - допускає помилки на перестановку, заміну слів, - учень невизначно читає напам'ять вірш,
		«середній» (С)	<i>Учень/учениця:</i> відтворює текст загалом правильно, але потребує неодноразової допомоги вчителя,

	1 сем – 1 уривок з казки (35-40 слів) 2 сем – 1 уривок з оповідання (35-40 слів)		допускає 1-2 помилки на перестановку, заміну слів,
		«достатній» (Д)	Учень/учениця: • правильно відтворює текст, допускає заміну слів, які виправляє самостійно
		«високий» (В)	Учень/учениця: • правильно і повно відтворює фактичний зміст твору • читання напам'ять високим рівнем артистизму
7	Читання мовчки 3 класі – 250-310 слів 4 клас - 330-390 слів (спосіб, темп, розуміння прочитання)	«початковий» (П)	Учень/учениця: • читає напівголосно у темпі, суттєво нижчому від нормативного, • розуміє окремі події у змісті твору
		«середній» (С)	Учень/учениця: • рівень усвідомлення фактичного змісту тексту є загалом досягнутим, • читає з ознаками беззвучної артикуляції
		«достатній» (Д)	Учень/учениця: • виявляє здатність самостійно усвідомлювати фактичний зміст твору
		«високий» (В)	Учень/учениця: • у повному обсязі розуміє зміст тексту, • правильно відповідає на всі запитання за змістом прочитаного
8	Читання вголос 3 клас І семестр - 65-70 сл/хв ІІ семестр - 75-80 сл/хв 4 клас 1 сем – 80-85 слів/хв 2 сем – 90-95 слів/хв.	«початковий» (П)	Учень/учениця: • значну кількість слів читає складами, не дотримуючись пауз між реченнями, • припускається багатьох помилок на заміну складів, • частково розуміє зміст окремих фактів
		«середній» (С)	Учень/учениця: • читає переважно плавно, цілими словами, припускаючись мовленнєвих помилок, • недостатньо повно розуміє фактичний зміст тексту
		«достатній» (Д)	Учень/учениця: • читає плавно словами, групами слів, • усвідомлює фактичний зміст тексту, • припускається помилок щодо розуміння причинно-наслідкових зв'язків
		«високий» (В)	Учень/учениця: • читає правильно з дотриманням правил літературної вимови
2. Аудіювання у 3 класі – 250-310 слів у 4 класі – 280-300 слів Для усної перевірки аудіативних умінь		«початковий» (П)	Учень/учениця: • усвідомлює окремі фрагменти змісту твору, • виконує окремі завдання за змістом, • не розуміє значення слів у тексті, • може розрізнити твори за їх жанровими ознаками

добирають 8 тестових завдань, з яких 4 завдання закритого типу з вибором однієї правильної відповіді серед трьох запропонованих варіантів 4 завдання відкритого типу	«середній» (С)	Учень/учениця: - виконує завдання за змістом твору, - усвідомлює фактичний зміст матеріалу за допомогою вчителя
	«достатній» (Д)	Учень/учениця: - переважно самостійно виконує завдання за текстом, - усвідомлює фактичний зміст, називає персонажів
	«високий» (В)	Учень/учениця: - правильно виконує завдання за текстом, - висловлює та аргументує своє ставлення до змісту твору - визначає тему і головну думку твору
Робота з літературним твором 3 клас - 250 - 310 слів 4 клас - 330-390 слів	«початковий» (П)	Учень/учениця: - усвідомлює окремі фрагменти змісту твору, - виконує окремі завдання за змістом, - не розуміє значення слів у тексті, - може розрізнити твори за їх жанровими ознаками
	«середній» (С)	Учень/учениця: - переважно самостійно виконує завдання за текстом, - усвідомлює фактичний зміст, називає персонажів
	«достатній» (Д)	Учень/учениця: - правильно виконує завдання за текстом, - висловлює та аргументує своє ставлення до змісту твору - визначає тему і головну думку твору
Робота з мовними одиницями (мовна тема) 1.Завдання закритого типу, які передбачають вибір одного із запропонованих трьох варіантів відповідей. (4 завдання) 2.Завдання відкритого типу, що виконуються без опори на запропоновані варіанти відповідей(на встановлення відповідності; на встановлення правильної послідовності; з короткою відповіддю; самостійне утворення форм слова, добір слів за певною ознакою; з розгорнутою	«високий» (В)	Учень/учениця: Частково виконує завдання закритого типу, (на встановлення відповідності; на встановлення правильної послідовності; з короткою відповіддю; добір слів за певною ознакою; побудова речень)
	«початковий» (П)	Учень/учениця: - Частково виконує всі три завдання закритого типу; - Частково виконує завдання відкритого типу, (на встановлення відповідності; на встановлення правильної послідовності; з короткою відповіддю; самостійне утворення форм слова, добір слів за певною ознакою; побудова речень, продовження тексту
	«середній» (С)	Учень/учениця: - Виконує всі три завдання закритого типу; - Частково виконує завдання відкритого типу, (на встановлення відповідності; на встановлення правильної послідовності; з короткою відповіддю; самостійне утворення

відповіддю творчого характеру; побудова речень, продовження тексту, висловлення власної думки тощо) (4 завдання, із яких 1 творче)		форм слова, добір слів за певною ознакою; побудова речень, продовження тексту, висловлення власної думки тощо
	«достатній» (Д)	Учень/учениця: Виконує всі завдання закритого типу та відкритого типу, (на встановлення відповідності; на встановлення правильної послідовності; з короткою відповіддю; самостійно добирає форму слова і слова за певною ознакою;
	«високий» (В)	Учень/учениця: Виконує всі завдання закритого типу та відкритого типу, (на встановлення відповідності; на встановлення правильної послідовності; з короткою відповіддю; виконує завдання творчого рівня, робить висновки і обґрунтовує їх, самостійно визначає раціональні способи виконання

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ

№	Об'єкти контролю	Рівнева оцінка об'єктивних результатів навчання учня/учениці	Характеристика рівня результатів навчання учня/учениці
1.	Діагностувальна робота	«початковий» (П)	Учень/учениця: Виконує навчальні завдання на рівні копіювання зразків за допомогою таких навчальних дій: - Розпізнає та називає об'єкти і їх ознаки за орієнтирами - Відтворює окремі операції навчальних дій, копіює зразок - Відтворює частину почутої/побаченої/прочитаної інформації
		«середній» (С)	Учень/учениця: Виконує навчальні завдання на репродуктивному рівні за допомогою таких навчальних дій - Визначає об'єкти, називає їх істотні ознаки, утворює їх за даними орієнтирами - Знаходить інформацію у запропонованих джерелах і перетворює почуту/побачену/прочитану інформацію у графічну, текстову
		«достатній» (Д)	Учень/учениця: Виконує навчальні завдання на продуктивному рівні за допомогою таких навчальних дій

			- Визначає і самостійно називає об'єкти і їх істотні ознаки, установлює причинно-наслідкові зв'язки між ними. - Знаходить за власною ініціативою необхідну інформацію
		«високий» (В)	<i>Учень/учениця:</i> Виконує навчальні завдання на продуктивному-творчому рівні за допомогою таких навчальних дій - Характеризує визначені об'єкти, класифікує їх. - Знаходить за власною ініціативою необхідну додаткову інформацію з різних джерел, узагальнює її, прогнозує можливий результат

МАТЕМАТИКА

Оцінювання **об'єктивних результатів навчання** учнів 3-4 класів з математики здійснюється у процесі розв'язання навчальних завдань на виявлення стану сформованості навичок читання, запису і порівняння чисел, обчислювальних навичок, навичок читання і запису математичних виразів/ рівностей/нерівностей, розв'язування рівнянь, уміння розв'язувати задачі, розпізнавання й побудову геометричних фігур, оперування величинами.

Залежно від дидактичної мети та з урахуванням етапу опанування програмовим матеріалом у цілому й етапу опанування очікуваним результатом навчання **оцінювання** може здійснюватись під час різних видів навчально-пізнавальної діяльності, яка може бути усною та письмовою.

Критерії оцінювання усних відповідей учня/учениці

Рівнева оцінка об'єктивних результатів навчання учня/учениці	Характеристика рівня результатів навчання учня/учениці
«початковий» (П)	Учень/учениця: - розпізнає, називає, розрізняє математичні об'єкти, подані в готовому вигляді (дії, правила, окремі геометричні форми в довкіллі), об'єкти вивчення (математичні поняття за їх ознаками, формули, математичні операції, моделі задач); - виконує елементарні математичні операції після детального кількарязового їх пояснення вчителем на рівні копіювання зразка виконання та за допомогою вчителя; - констатує за підказкою правильність/ неправильність результату
«середній» (С)	Учень/учениця виконує навчальні завдання на репродуктивному рівні реалізації навчальної діяльності у типових навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій: - розрізняє окремі об'єкти вивчення (математичні поняття за їх ознаками, формули, математичні операції, моделі задач); - виконує найпростіші математичні операції на рівні копіювання зразка виконання після детального кількарязового їх пояснення вчителем; - відтворює навчальну інформацію у засвоєній послідовності, за допомоги вчителя формулює правила, закони й залежності, ілюструє їх прикладами; - частково коментує способи виконання математичних операцій
	Учень/учениця виконує навчальні завдання на продуктивному рівні реалізації навчальної діяльності в аналогічних типовим навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій:

«достатній» (Д)	• виділяє суттєві ознаки математичних понять, ілюструє їх прикладами, формулює прості висновки; • застосовує знання й уміння під час виконання математичних завдань за знайомим алгоритмом ; • частково або детально пояснює свої дії; • самостійно виконує математичні операції; • усвідомлено відтворює навчальний зміст, ілюструє відповіді прикладами з реального життя; • виконує завдання, які потребують значної самостійності; • виправляє помилки, на які вказує вчитель
«високий» (В)	Учень/учениця виконує навчальні завдання на продуктивно-творчому рівні реалізації навчальної діяльності у змінених з певним ускладненням навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій: • вільно володіє програмовим матеріалом, демонструє гнучкі знання, виявляє системність знань і способів математичної діяльності; • встановлює міжпонятійні зв'язки, комбінує елементи навчальної інформації і способи діяльності для одержання іншого шляху виконання математичних завдань, використовує набутий досвід у змінених навчальних умовах і життєвих ситуаціях; • аналізує способи виконання математичних операцій, будує алгоритми виконання математичних завдань; • демонструє нестандартний підхід до розв'язування навчальних і практично зорієнтованих задач; • знаходить і виправляє власні помилки, володіє навичками самоконтролю, об'єктивно оцінює свою роботу

Критерії оцінювання письмових робіт учня/учениці

Рівнева оцінка об'єктивних результатів навчання учня/учениці	Характеристика рівня результатів навчання учня/учениці
«початковий» (П)	• робота виконувалась, але допущено 12 і більше грубих помилок; • правильно виконано менше 1/3 роботи або в роботі допущено 10-11 грубих помилок; • правильно виконано 1/3 роботи або в роботі допущено 8-9 грубих помилок
«середній» (С)	• правильно виконано 2/5 роботи або в роботі допущено 6-7 грубих помилок; • правильно виконано половину роботи або виконано роботу в повному обсязі й допущено 5 грубих помилок; • правильно виконано 3/5 роботи або виконано роботу в повному обсязі й допущено 4 грубі помилки
«достатній» (Д)	• правильно виконано 2/3 роботи або виконано роботу в повному обсязі й допущено 3 грубі помилки; • правильно виконано 3/4 роботи або виконано роботу в повному обсязі й допущено 2 грубі помилки; • робота виконана в повному обсязі, але допущено 1 грубу й 1 негрубу помилку
«високий» (В)	• робота виконана правильно в повному обсязі або допущено 1 негрубу помилку; • робота виконана правильно в повному обсязі, в тому числі завдання на продуктивно-творчому рівні реалізації навчальної діяльності.

Під час перевірки письмових робіт розрізняють грубі й не грубі помилки. Дві не грубі

помилки прирівнюються до однієї грубої.

До грубих помилок належать:

- ✓ неправильне обчислення у завданні, мета якого – перевірка обчислювальних умінь і навичок
- ✓ неправильне розв'язання задачі (пропуск дії, неправильний добір дії, зайва дія)
- ✓ незнання або неправильне застосування властивостей, правил, алгоритмів, залежностей
- ✓ невідповідність виконаних вимірювань та геометричних побудов умові завдання.

Не грубими помилками є:

- ✓ неправильно виконане обчислення у випадку, коли метою завдання не передбачена перевірка обчислювальних умінь і навичок;
- ✓ відсутність пояснювального тексту, відповіді завдання, назви величин або невідповідність їх виконаним діям та отриманим результатам
- ✓ не доведене до логічного кінця робота з перетворення іменованих чисел з одних одиниць вимірювання в інші;
- ✓ неправильне за стилістикою формулювання запитання чи відповіді задачі
- ✓ неправильне списування даних завдання за умови правильного його виконання
- ✓ помилки у записах математичних термінів, символів, позначеннях геометричних фігур.

Під час виконання письмових робіт учень/учениця повинні дотримуватись культури записів виконаних завдань. Якщо учень (учениця) самостійно знаходить і охайно виправляє допущену помилку, то це не вважається недоліком роботи.

Загальні вимоги до перевірки письмових робіт

Вербальну і рівневу оцінку можна виражати як усно, так і письмово.

Щоб процес перевірки зошитів був правильним, зручним та результативним, у 1-2 класах можна користуватись добіркою сталих висловлювань й за бажанням доповнювати її власними креативними фразами, роздрукувати усі ці фрази, заламінувати їх та використовувати під час перевірки зошитів.

Якщо робота виконана бездоганно, доречною буде фраза «Відмінно»

Якщо у роботі є деякі незначні помилки, використовуємо фразу «Добре»

Якщо робота виконана на середньому рівні використовуємо фразу «Не все вдалося»

Якщо у роботі є певні помилки, робота виконана на початковому рівні фразу «Є над чим працювати».

Контроль якості виконання письмових робіт - важливий стимул розвитку грамотності і писемного мовлення учнів. Учитель повинен систематично перевіряти та оцінювати якість виконання письмової роботи учнями, оскільки це дає йому можливість визначити рівень їхніх знань, умінь і навичок і планувати навчально-корекційну роботу на діагностичній основі.

Усі письмові роботи, зокрема диктанти, перекази, твори, а також самостійні роботи навчального і діагностичного характеру слід перевіряти до наступного уроку.

Письмову роботу над помилками учні виконують у робочих зошитах .

Усі записи, зроблені вчителем в учнівському зошиті (виправлення помилок, підкреслення, зразки письма, оцінка), повинні бути виконані чітко й охайно червоним чорнилом або пастою. Записи учителя у зошитах мають бути взірцем для учнів.

